

تمرین درس برنامه نویسی شی گرا: انواع متغیرها: value type, reference type و حافظه های stack و heap

حافظه های heap و stack :

تعریف یک متغیر، ساخت instance، توابع، ایجاد یک thread و ... در برنامه نیاز به ذخیره سازی در حافظه دارند و همه آن ها فضایی از حافظه را اشغال می کنند. بنابراین لازم است تا یک برنامه نویس درک درستی از حافظه ای که در اختیار می گیرد داشته باشد.

حافظه stack

در بخش user-space حافظه قرار دارد و به صورت خودکار توسط CPU مدیریت می شود. متغیرهای غیر استاتیک، پارامترهای ارسالی به توابع و آدرس های مربوط به return توابع در این حافظه ذخیره می شوند. اندازه حافظه stack ثابت است به همین دلیل به آن static memory گفته می شود.

در این حافظه اطلاعات پشت سر هم و به ترتیب قرار می گیرند به این صورت که آخرین داده ذخیره شده در بالای stack قرار می گیرد و به اصطلاح push می شود، حال اگر قصد برداشتن اطلاعات یا به اصطلاح pop کردن اطلاعات را داشته باشیم آخرین اطلاعات وارد شده در stack را در اختیار داریم.

به این الگوریتم **LIFO (Last In First Out)** می گویند. مثال پر کاربرد در توضیح stack خشاب اسلحه (آخرین گلوله ای که در خشاب قرار داده می شود اولین گلوله ای است که شلیک می شود) و یا بشقاب های روی هم چیده شده (آخرین بشقابی که روی سایر بشقاب ها قرار داده می شود اولین بشقابی است که برداشته می شود) است.

پارامترها و اطلاعات مربوط به توابع برای اجرا و کنترل آن ها در این حافظه ذخیره می شوند. تابعی که در بالای stack قرار دارد تابعی است که در حال اجراست و بعد از اتمام کار تابع یا

تمرین درس برنامه نویسی شی گرا: انواع متغیرها: value type, reference type و حافظه ی stack و heap

بروز خطا در اجرای تابع، حافظه اختصاص داده شده به تابع از stack حذف می شود و حافظه اشغال شده آزاد می شود. زمانی که یک thread تعریف می شود در stack قرار می گیرد. خطایی که ممکن است در اثر استفاده نادرست از حافظه stack رخ دهد stack overflow است. از جمله دلایل stack overflow یا سر ریز می توان به استفاده از متغیرهای محلی حجیم که منجر به کاهش فضای آزاد در stack و تخریب یا corrupt شدن بخشی از memory اشاره کرد.

حافظه Heap

حافظه Heap در قست user-space حافظه مجازی قرار دارد و به صورت دستی توسط برنامه نویس مدیریت می شود. Heap مربوط به زمان اجرا (runtime) است و فضای اشغال شده در heap با اتمام کار تابع آزاد نمی شوند و تا زمانی که Garbage Collector این فضا را آزاد کند یا توسط برنامه نویس داده ها از حافظه heap پاک نشوند در این فضا باقی می ماند. اندازه حافظه heap متغیر است به همین دلیل به آن dynamic memory گفته می شود.

در این نوع از حافظه برای ذخیره مقادیر ابتدا محاسبه ای توسط سیستم عامل صورت می گیرد تا اولین فضای حافظه ای که اندازه آن متناسب با اندازه ای که مورد نیاز ماست را پیدا کند، در صورت وجود این میزان از حافظه درخواستی آن را به صورت رزرو شده درمی آورد تا بقیه برنامه ها به این فضا دسترسی نداشته باشند، سپس آدرس ابتدای این فضای محاسبه شده به صورت یک اشاره گر (pointer) در اختیارمان قرار می دهد (یا به اصطلاح (allocating).

متغیر ها به صورت پیش فرض در این حافظه قرار نمی گیرند و اگر قصد ذخیره متغیر ها در این حافظه را داشته باشیم باید به صورت دستی این اقدام انجام شود. متغیر هایی که در heap ذخیره می شوند به طور خودکار حذف نمی شوند و باید توسط برنامه نویس و به صورت

تمرین درس برنامه نویسی شی گرا: انواع متغیرها؛ value type reference type و حافظه ی heap و stack

دستی حذف شوند. به طور کلی مدیریت حافظه heap به صورت دستی توسط برنامه نویس انجام می شود. آرایه های داینامیک در heap ذخیره می شوند.

در صورتی که داده های ما از تعداد block های پشت سر هم در حافظه بیشتر باشد یا در صورت تغییر حجم داده ها در زمان های مختلف (تغییر سایز داده ها امکان پذیر است)، سیستم عامل داده ها را به صورت تکه تکه در block های حافظه ذخیره خواهد کرد.

به دلیل محاسبات برای یافتن آدرس شروع حافظه و در اختیار گرفتن pointer حافظه heap نسبت به stack کندتر است. همچنین اگر داده ها به صورت پشت سر هم در block های حافظه قرار نگرفته باشند (این احتمال بسیار زیاد است) موجب کندی در بازیابی اطلاعات خواهد شد.

وقتی که نمونه ای از یک کلاس ایجاد می کنیم این مقدار در Heap ذخیره می شود و وقتی که کار آن به پایان می رسد garbage collector حافظه را آزاد می کند و اگر موفق به این کار نشود، برنامه نویس باید به صورت دستی حافظه heap را آزاد کند، در غیر این صورت Memory leak اتفاق می افتد که به معنی in use نگه داشتن فضای حافظه برای اشیایی است که دیگر از آن ها در برنامه استفاده نمی شود و garbage collector قادر به آزاد سازی فضایی که آن ها اشغال کرده اند نیست.

به طور کلی Value Type ها (primitive type) فضای زیادی اشغال نمی کنند و در stack ذخیره می شوند. برای دسترسی به متغیر های Value Type، مقدار آن به صورت مستقیم از حافظه stack خوانده می شود، مثلاً زمانی که متغیری تعریف می کنیم آن متغیر به همراه مقدار آن در stack قرار می گیرد.

تمرین درس برنامه نویسی شی گرا: انواع متغیرها value type reference type و حافظه ی heap و stack

برای دسترسی به متغیرهای Reference Type ، ابتدا با مراجعه Stack و دریافت آدرس متغیر در Heap به شیء مربوط به متغیر دسترسی خواهیم داشت Reference Type .ها در حافظه heap نگهداری می شوند. زمانی که یک شی از کلاس ایجاد می کنیم ابتدا متغیری که شی به آن assign شده است با مقدار null در حافظه stack قرار می گیرد، سپس شی در heap ذخیره شده و پس از ذخیره سازی در heap آدرس شی در stack جایگزین null می شود. همچنین reference type ها به dynamic memory و value type ها به static memory نیاز دارند. در صورت نیاز به dynamic memory ، باید امکان دسترسی به heap فراهم باشد و اگر نیازمند static memory باشیم، stack محل ذخیره سازی خواهد بود.

انواع متغیر ها و نوع ذخیره سازی آن ها

متغیرها درون سخت افزاری به نام ram ذخیره می شوند . درون رم دو بخش برای ذخیره سازی دیتا داریم

۱. استک یک حافظه ی ثابت (استاتیک) ، محدود و بسیار سریع هست.

۲ اما هیپ حافظه ای داینامیک و با سایز متغیر و کند تر از استک هست.

تفاوت value type و reference type و طراحان زبان برنامه نویسی: زبان برنامه نویسی سی شارپ برای افزایش پرفورمنس و سرعت زبان سی شارپ داده های از نوع اصلی رو که معمولا بیشتر باهاش سر و کار داریم و نیاز هست خیلی سریع اجرا بشن و همچنین ظرفیت محدود و مشخصی دارن رو در بخش استک حافظه ی رم ذخیره میکنن. انواع داده ای مانند bool, int , double, struct و ... و نوع های دیگه مثل enum و class رو در حافظه ی heap ذخیره و استفاده میکنند.

خب وقتی میگیریم value type یعنی متغیر ما از حافظه ی استک استفاده میکنه.

شیوه ذخیره سازی و فراخوانی مقادیر در استک و هیپ متفاوت و بحث مفصلی میطلبه اما فقط اشاره هایی مختصر بهشون میکنیم.

تمرین درس برنامه نویسی شی گرا: انواع متغیرها: value type, reference type و حافظه های stack و heap

در استک مقدار داده مستقیماً در خونه حافظه ذخیره میشه، مثلاً:

```
int me = 2
```

در این مثال مقدار عددی متغیر me که ۲ هست در یکی از خونه های حافظه در بخش استک ذخیره شده و اسم اون خونه me هست.

اما وقتی می‌گیم نوع داده reference type هست یعنی از حافظه ی هیپ استفاده میشه. به عبارت دیگر آدرس خونه حافظه رو در متغیر داریم و نه مقدارش.

فرض کنید متغیری داریم از نوع reference type به اسم var که مقدار "hello" رو می‌خوایم درش ذخیره کنیم. اتفاقی که در عمل می‌فته اینه:

#با توجه به اینکه هر کاراکتر ۱ بایت فضا اشغال میکنه و کلمه hello دارای ۵ کاراکتر هست کلاً ۵ بایت فضا نیاز داره پس خونه ۱۰۰۰ رو تا ۱۰۰۵ رو مقدار دهی کن بدین شکل که در هر خونه یک کاراکتر ، مثلاً خونه ۱۰۰۰ h خونه ۱۰۰۱ e و خونه ۱۰۰۵)

و یک خونه دیگه هم برای ذخیره آدرس استفاده میشه.

همچنین اگر مقداری براش تعیین نشه اصطلاحاً null یا پوچ خواهد بود که این null بودن رو در value type ها نداریم.

به طور خلاصه تفاوت value type و reference type رو میشه اینطور بیان کرد که:

۱- داده های نظیر bool float int و value type ... هستند.

داده هایی نظیر enum و class از نوع reference هستند و struct از نوع value هستند

۲- در داده های از نوع value type مقدار داده به طور مستقیم در حافظه ذخیره میشود.

در reference type ها آدرس آن درون حافظه ذخیره میشه و مقدار آن توسط آدرس به طور غیر مستقیم قابل دسترسی هست.

نام نام خانوادگی: محمد آقایی

به نام خدا

شماره دانشجویی: ۰۱۲۲۱۰۳۳۷۲۰۰۰۵

تمرین درس برنامه نویسی شی گرا: انواع متغیرها؛ value type reference type و حافظه ی heap و stack

۳- تغییر و انجام هر عملیات روی یک متغیر از نوع reference باعث تغییر سایر متغیرهایی هم میشود که به همان خانه حافظه اشاره میکنند. اما در value اینگونه نیست.